

Mensen met een beperking

'In the lead' bij
ontwikkelingsinitiatieven

Door Tessa Marseille & Sylvia Ortega-Azurduy

WILDE
GANZEN

Deze whitepaper richt zich op de inclusie van mensen met een beperking in ontwikkelingsgerelateerde interventies. De whitepaper bestaat **uit twee delen**. Het eerste deel geeft **algemene informatie** over de inclusie van mensen met een beperking in projecten en programma's. Het gaat in op de context, legt uit hoe armoede en fysieke en mentale beperkingen met elkaar samenhangen, schetst wat inclusieve ontwikkeling inhoudt en bespreekt hoe deze interventies inclusiever kunnen worden. Daarnaast wordt de visie van Wilde Ganzen op een inclusieve samenleving beschreven. Tot slot wordt een model voor preventie, revalidatie en inclusie van mensen met een beperking uitgelegd.

Het tweede deel biedt **sectorspecifieke informatie**, hulpmiddelen en aanbevelingen. De volgende sectoren komen in deze whitepaper aan bod: Gender, Kinderrechten & welzijn, Onderwijs, Eerlijk werk & inkomen, Gezondheidszorg, WASH, Klimaat & milieu, Voedselzekerheid en Conflict & vluchtelingen. Werk je binnen een van deze thema's? Klik dan direct op het thema in de inhoudsopgave hieronder!

Inhoudsopgave

1. Inleiding.....	4
2. Context	5
2.1 Definitie van mensen met een beperking	5
2.2 De oorzaken van beperkingen begrijpen	6
2.3 De relatie tussen beperkingen en armoede	6
2.4 Integratie van mensen met een beperking.....	8
2.5 Ontwikkeling gericht op beperkingen.....	9
3. Internationale kaders.....	10
4. De visie van Wilde Ganzen	11
5. Participatie van de gemeenschap: Inclusiviteit.....	12
6. Model voor preventie, rehabilitatie en inclusie van mensen met een beperking.....	14
7. Themaspesifieke informatie.....	17
7.1 Thema: Gender.....	17
7.2 Thema: Rechten en welzijn van kinderen.....	19
7.3 Thema: Onderwijs	21
7.4 Thema: Eerlijke banen en inkomen.....	24
7.5 Thema: Gezondheidszorg	27
7.6 Thema: Water, sanitaire voorzieningen en hygiëne (WASH)	30
7.7 Thema: Klimaat & milieu	32
7.8 Thema: Voedselzekerheid	35
7.9 Thema: Conflict & Vluchtelingen	37

1. Inleiding

Wereldwijd hebben naar schatting **1,3 miljard mensen** een significante beperking, wat neerkomt op 1 op de 6 mensen. Dit aantal neemt toe, deels door de vergrijzing van de bevolking en door een toename in de prevalentie van niet-overdraagbare ziekten. De manier waarop iemand zijn beperking ervaart, wordt sterk beïnvloed door de omgeving van die persoon. **Een ontoegankelijke omgeving** voor mensen met een beperking belemmert hun volledige deelname aan de samenleving en kan leiden tot de uitsluiting van mensen met een beperking.

Twintig procent van de mensen die in ontwikkelingslanden in armoede leven, heeft een beperking. Bovendien woont 80% van de mensen met een beperking in ontwikkelingslanden. Veel mensen met een beperking die in armoede leven, kunnen hun kosten voor gezondheidszorg niet betalen en slechts 5-15% van de mensen die hulpmiddelen of technologieën nodig hebben, zoals rolstoelen of krukken, hebben hier toegang toe.

Mensen met een beperking brengen **unieke perspectieven en vaardigheden** met zich mee die bijdragen aan de samenleving, maar ze stuiten vaak op barrières die hun volledige deelname aan de samenleving beperken. Deze barrières kunnen bijvoorbeeld het gevolg zijn van discriminatie of omdat de fysieke omgeving niet toegankelijk is voor hen. Deze **barrières komen wereldwijd en in alle samenlevingen voor**. Door deze barrières wordt de stem van mensen met een beperking vaak niet meegenomen in projecten en programma's. Dit leidt tot de uitvoering van projecten die niet zijn aangepast aan hun zorgen, waardoor de effectiviteit ervan wordt beperkt. Waterputten kunnen bijvoorbeeld niet toegankelijk zijn voor mensen met een lichamelijke beperking, of opleidingen kunnen geen rekening houden met de prioriteiten van mensen met een beperking. Daarom is het opnemen van de inzichten en kennis hierover essentieel om ervoor te zorgen dat iedereen in een gemeenschap kan profiteren van deze interventies.

Om een rechtvaardige, eerlijke en duurzame samenleving te creëren, is het essentieel dat alle groepen, inclusief mensen met een beperking, actief worden betrokken. Inclusiviteit bevordert sociale cohesie, ondersteunt mensenrechten, leidt tot gelijke kansen en stimuleert economische groei. **Inclusiviteit leidt daarmee tot een duurzamere en effectievere door de gemeenschap geleide ontwikkeling**. Bij inclusiviteit gaat het dus niet alleen om de empowerment van mensen met een beperking, maar ook om de verrijking van de samenleving als geheel.

Wilde Ganzen zet zich in voor het vergroten van de toegang tot basisvoorzieningen voor iedereen. Dit whitepaper richt zich specifiek op de inclusie van mensen met een beperking in interventies gericht op basisvoorzieningen. Het betrekken van een breed scala aan belanghebbenden en perspectieven in projecten en programma's verhoogt de effectiviteit en duurzaamheid. Het is daarom belangrijk om de kennis en perspectieven van mensen met een beperking mee te nemen. Deze notitie gaat dieper in op inclusie van mensen met een beperking in relatie tot interventies en wat er gedaan kan worden om de inclusiviteit van deze interventies te verbeteren.

2. Context

2.1 Definitie van mensen met een beperking

Het [VN-Verdrag inzake de rechten van mensen met een beperking](#) definieert mensen met een beperking als "mensen met langdurige fysieke, mentale, intellectuele of zintuiglijke beperkingen die in wisselwerking met verschillende barrières hun volledige en effectieve participatie in de samenleving op voet van gelijkheid met anderen kunnen belemmeren". Het is echter belangrijk om te erkennen dat een beperking niet alleen een persoonlijke toestand is, maar grotendeels wordt gevormd door maatschappelijke structuren en attitudes.

Het **sociale model van beperkingen** benadrukt dat mensen een beperking hebben als gevolg van barrières in de samenleving, niet vanwege een beperking of verschil. Deze barrières zijn onder andere ontoegankelijke fysieke omgevingen en transport, hiaten in de dienstverlening, discriminerende vooroordelen en stigma's, en het niet beschikbaar zijn van hulpmiddelen en technologie. De belemmeringen die mensen met een beperking ondervinden als het gaat om hun volledige en effectieve participatie in de samenleving zijn een gevolg van deze barrières. Als deze belemmeringen worden weggenomen, kunnen ze volledig deelnemen en toegang krijgen tot meer mogelijkheden om een bijdrage te leveren aan de samenleving. Beperkingen worden daarom sterk beïnvloed door de interactie tussen het individu en zijn fysieke, sociale en culturele omgeving.

Diverse vormen van invaliditeit

De beperkingen kunnen verschillend zijn en de ervaring van elk individu is uniek. In het algemeen kunnen beperkingen worden onderverdeeld in vier soorten:

1. Lichamelijke beperkingen hebben invloed op iemands lichamelijk functioneren, mobiliteit, uithoudingsvermogen of handvaardigheid. Ze kunnen tijdelijk of permanent zijn. Voorbeelden van lichamelijke beperkingen zijn ruggenmergletsels, amputaties en epilepsie.
2. Mentale beperkingen, ook wel geestelijke gezondheidsproblemen genoemd, hebben invloed op iemands emotionele regulatie, cognitie of gedrag. Dit zijn onzichtbare beperkingen, wat betekent dat je de tekenen van een geestelijke beperking misschien niet meteen ziet. Angststoornissen en depressieve stoornissen zijn de meest voorkomende geestelijke beperkingen.
3. Intellectuele beperkingen beïnvloeden het cognitief functioneren, waaronder conceptuele, sociale en praktische vaardigheden, zoals taal, sociale interactie en zelfzorg. Voorbeelden van verstandelijke beperkingen zijn Downsyndroom, Fragiele X-syndroom en Prader-Willi-syndroom.
4. Zintuiglijke beperkingen hebben invloed op horen, zien, voelen, ruiken of proeven. Voorbeelden daarvan zijn doofheid, blindheid en slechtziendheid.

Het is belangrijk op te merken dat **elk individu uniek is**. Dit betekent dat behoeften niet alleen verschillen tussen diverse vormen van beperkingen, maar ook van persoon tot persoon. Daarnaast heeft iedereen zijn eigen talenten, vaardigheden en mogelijkheden. Het is belangrijk om deze te erkennen om een meer inclusieve samenleving te creëren. Als het gaat om projecten/programma's die direct gericht zijn op het ondersteunen van mensen met een beperking, richt Wilde Ganzen zich specifiek op mensen met een verstandelijke beperking,

lichamelijke beperking, mensen die blind of slechthorend zijn en mensen die doof of slechthorend zijn.

2.2 De oorzaken van beperkingen begrijpen

Beperkingen kunnen het gevolg zijn van een groot aantal factoren. Het herkennen van deze verschillende factoren kan helpen om stappen te zetten in de richting van preventie en revalidatie. **Genetische factoren** kunnen leiden tot aandoeningen zoals het syndroom van Down en spierdystrofie. **Prenatale en perinatale factoren** kunnen ook een rol spelen bij het ontwikkelen van een beperking voor de geboorte. Hieronder vallen factoren zoals de gezondheidstoestand van de moeder, ondervoeding tijdens de zwangerschap en infecties tijdens zwangerschap. Op deze manier kunnen beperkingen zich ontwikkelen voordat de baby geboren wordt. Maar beperkingen kunnen ook op latere leeftijd ontstaan, bijvoorbeeld als gevolg van **verwondingen, ongevallen, ziekten en infecties**. Daarnaast kunnen mensen een beperking ontwikkelen als gevolg van **omgevingsfactoren en sociale factoren**. Hieronder vallen factoren zoals blootstelling aan vervuiling, onveilige leefomstandigheden en een gebrek aan toegang tot gezondheidszorg. Verder kunnen **ondervoeding en voedingstekorten** de oorzaak zijn van beperkingen. Tekorten aan belangrijke voedingsstoffen - zoals vitamine A, B12 of foliumzuur - kunnen leiden tot lichamelijke beperkingen zoals blindheid en groeiachterstand. Ten slotte is **oorlog** een van de belangrijkste oorzaken van beperkingen, aangezien veel mensen lichamelijk letsel oplopen in contexten met gewapende conflicten.

Mensen die in armoede leven, worden vaak meer blootgesteld aan prenatale en perinatale factoren, infecties en ziekten, ondervoeding en voedingstekorten, en omgevings- en sociale factoren die verband houden met de ontwikkeling van beperkingen. Daarom **is armoede een van de grootste oorzaken van beperkingen**.

2.3 De relatie tussen beperkingen en armoede

Sociaaleconomische status verwijst naar iemands sociale positie op basis van onder andere inkomen, opleiding en beroep. Sociaaleconomische status speelt daarom een grote rol bij het bepalen van de toegang tot de mogelijkheden en de kwaliteit van leven. Mensen met een beperking hebben meer kans op ongunstige sociaaleconomische resultaten in vergelijking met mensen zonder beperking. Veel mensen met een beperking hebben minder toegang tot onderwijs en werk en worden geconfronteerd met slechtere gezondheidsresultaten en hogere armoedecijfers. De sociaaleconomische impact van een beperking reikt verder dan het individu en heeft ook gevolgen voor hun families, gemeenschappen en de maatschappij in het algemeen.

Beperkingen en armoede versterken en bestendigen elkaar. **Leven in armoede kan het risico op een beperking verhogen** als gevolg van onvoldoende toegang tot onderwijs, werk en gezondheidszorg, onveilige werkomstandigheden, ondervoeding, gebrek aan toegang tot veilig water en sanitaire voorzieningen, en leven in een vervuilde omgeving. Deze omstandigheden verhogen het risico op een beperking.

Op hun beurt **kunnen beperkingen ook het risico op armoede verhogen** als gevolg van belemmeringen bij de toegang tot onderwijs, werk en gezondheidszorg, lagere lonen en hogere kosten van levensonderhoud voor mensen met een beperking. Bovendien worden veel mensen met een beperking geconfronteerd met discriminatie en stigmatisering. Dit leidt tot sociale uitsluiting en economische kwetsbaarheid.

Armoede leidt dus tot een hoger risico op gezondheidsproblemen en verwondingen, waardoor het risico op een beperking toeneemt. Een beperking verhoogt vervolgens het risico om in armoede te leven, wat weer leidt tot een hoger risico op gezondheidsproblemen en verwondingen, wat de ernst van iemands beperking kan verergeren. Dit is een cyclus die zich voortzet in een neerwaartse trend als er niets aan gedaan wordt. Het is echter mogelijk om deze cyclus te doorbreken!

De stigmatisering van mensen met een beperking

Een stigma is een reeks negatieve en oneerlijke overtuigingen die een samenleving of groep mensen over iemand heeft. Mensen die gestigmatiseerd worden, worden anders behandeld in de maatschappij, wat vaak leidt tot uitsluiting en discriminatie. Dit kan ertoe leiden dat mensen die gestigmatiseerd worden verwaarloosd, misbruikt en uitgesloten worden.

Op veel plaatsen worden mensen met een beperking gestigmatiseerd. Het stigma is vaak het gevolg van stigmatiserende houdingen, verkeerde veronderstellingen, vooroordelen, een gebrek aan bewustzijn en discriminatie. Culturele en religieuze overtuigingen kunnen ook een rol spelen bij stigmatisering. Stigmatisering kan iemands zelfvertrouwen en gevoel van eigenwaarde aantasten. Op deze manier dragen de houdingen en overtuigingen die de samenleving heeft over mensen met een beperking in grote mate bij aan de versterking van maatschappelijke barrières die mensen met een beperking ervaren.

De aard en omvang van de stigmatisering die mensen met een beperking ervaren, wordt ook beïnvloed door andere factoren, zoals hun geslacht, hun etniciteit, het type beperking dat ze hebben, de ernst van de beperking en hoe zichtbaar de beperking is. Stigmatisering heeft dus een wisselwerking met andere sociale categorieën.

Stigmatisering is een van de grootste hindernissen voor de inclusie van mensen met een beperking in de samenleving. Om een meer inclusieve samenleving te bevorderen, is het belangrijk om stigmatiserende attitudes te bestrijden. Dit kan bijvoorbeeld door het bewustzijn te vergroten en door mensen met een beperking mondiger te maken. Stigmatisering is een maatschappelijk probleem dat collectieve actie vereist. Overheden, scholen, werkplekken, organisaties, de media en andere actoren hebben dus allemaal een rol te spelen in het bestrijden van stereotypen en het omarmen van diversiteit.

2.4 Integratie van mensen met een beperking

Een inclusieve samenleving waardeert en omarmt diversiteit en zorgt ervoor dat iedereen gelijke toegang heeft tot kansen in alle aspecten van het leven. Inclusie van mensen met een beperking verwijst specifiek naar de inclusie van mensen met een beperking in de samenleving en zorgt ervoor dat zij toegang hebben tot dezelfde kansen en middelen als mensen zonder beperking. Het erkent daarom de talenten, perspectieven en mogelijkheden die gepaard gaan met het verwelkomen van iedereen in de samenleving. Het streeft uiteindelijk naar een gelijke en inclusieve samenleving waarin diversiteit wordt omarmd en de rechten van alle individuen worden gerespecteerd.

Het gebruik van inclusieve taal

Woorden zijn krachtig. De taal die we gebruiken om elkaar te beschrijven vormt hoe we elkaar zien, de waarde die we hechten aan verschillende identiteiten en soms ook hoe we ons gedragen. Daarom is het belangrijk om inclusieve taal te gebruiken wanneer we verwijzen naar mensen met een beperking. Het is altijd belangrijk om naar iemands taalvoorkeuren te vragen als je naar een beperking verwijst. Verschillende mensen hebben verschillende voorkeuren als het gaat om het verwijzen naar hun beperking. Zorg er altijd voor dat je de taal gebruikt die zij hebben gedefinieerd als hun voorkeurstaal. Noem iemands beperking niet als je over hem of haar praat, tenzij het essentieel is voor het gesprek.

Gebruik persoonlijk taalgebruik

Mensen met een beperking zijn bovenal mensen. Als je het hebt over mensen met een beperking, zorg er dan voor dat je eerst de persoon definieert *voordat* je de beperking definieert. Een persoon is geen beperking; een persoon *heeft* een beperking, aandoening of diagnose. Enkele voorbeelden zijn "persoon met een beperking", "persoon met autisme", "persoon die gebruik maakt van een rolstoel" en "persoon die gediagnosticeerd is met een bipolaire stoornis".

Gebruik neutrale taal

Vermijd woorden die de persoon als slachtoffer of passief beschrijven. Zinnen als "worstelt met", "wordt uitgedaagd door" of "brandwondenslachtoffer" moeten dus vermeden worden. Gebruik in plaats daarvan zinnen als "persoon met hersenletsel" of "persoon die een beroerte heeft gehad".

Benadruk mogelijkheden, niet beperkingen

In plaats van te focussen op wat iemand niet kan, is het belangrijk om taal te gebruiken die de nadruk legt op wat iemand wel kan, op zijn mogelijkheden en bijdragen. Bijvoorbeeld, in plaats van te zeggen dat iemand "in een rolstoel zit", zeg je "iemand die een rolstoel gebruikt".

Om een samenleving te creëren die inclusief is voor mensen met een beperking, **moet hun stem centraal staan bij alle inspanningen**. Hun ervaringen en kennis bieden waardevolle inzichten in hoe barrières kunnen worden weggenomen om een toegankelijke en effectievere omgeving te creëren.

2.5 Ontwikkeling gericht op beperkingen

Eén manier om de vicieuze cirkel van beperking en armoede te doorbreken is door middel van **inclusieve ontwikkeling**. Een inclusieve ontwikkeling streeft naar een samenleving die alle mensen met een beperking waardeert en hun talenten, vaardigheden en perspectieven erkent. Door te kiezen voor een ontwikkelingsaanpak die rekening houdt met mensen met een beperking, zijn alle stadia van ontwikkelingsprocessen inclusief en toegankelijk voor hen. Het opnemen van hun talenten en kennis zal leiden tot effectievere en impactvollere resultaten. Ontwikkeling is gebaseerd op de beginselen van **participatie, non-discriminatie en toegankelijkheid**.

Inclusieve ontwikkeling staat voor gelijke rechten, participatie, toegankelijkheid en duurzaamheid. Een belangrijke beweging hierin is de "Nothing About Us Without Us" beweging. Het doel van deze beweging is ervoor te zorgen dat alle beleid en besluitvorming met betrekking tot mensen met een beperking wordt gemaakt met de inclusieve vertegenwoordiging en participatie van deze doelgroep.

Intersectionaliteit

Intersectionaliteit beschouwt categorieën als ras, klasse, geslacht, seksualiteit, nationaliteit, bekwaamheid, etniciteit en leeftijd als onderling verbonden en elkaar vormend. Het beschrijft hoe verschillende vormen van discriminatie - zoals racisme en seksisme - elkaar kunnen overlappen en unieke vormen van achterstelling kunnen creëren voor individuen die tot meerdere gemarginaliseerde groepen behoren.

Een vrouw met een beperking kan bijvoorbeeld onderdrukt worden omdat ze een beperking heeft, maar ook omdat ze van het vrouwelijk geslacht is. Haar onderdrukking is dus een wisselwerking tussen de onderdrukking die het gevolg is van de beperking die ze heeft en de onderdrukking die het gevolg is van haar geslacht.

Dit onderscheid begrijpen is belangrijk omdat het duidelijk maakt dat mensen met een beperking geen homogene groep vormen. Hun ervaringen worden gevormd door vele andere factoren, zoals hun geslacht, ras en seksuele geaardheid. Het concept van intersectionaliteit erkent dat iemands ervaring en positie in de samenleving worden gevormd door de kruising van meerdere aspecten van hun identiteit.

3. Internationale kaders

Er zijn tal van belangrijke internationale kaders ontwikkeld om inclusieve ontwikkeling voor mensen met een beperking te bevorderen. Deze kaders moeten ervoor zorgen dat deze doelgroep gelijke toegang heeft tot kansen, participatie en rechten in de samenleving.

Een van de meest gebruikte kaders is het **Verdrag van de Verenigde Naties inzake de rechten van mensen met een beperking (United Nations Convention on the Rights of Persons with Disabilities, CRPD)**. De CRPD werd aangenomen in 2006 en bevestigt dat alle mensen met een beperking alle mensenrechten en fundamentele vrijheden moeten genieten. Het biedt een kader voor het bevorderen van inclusieve ontwikkeling in alle sectoren, zoals gezondheidszorg, onderwijs, werkgelegenheid en vele andere.

Een ander bekend kader is de **2030 Agenda voor Duurzame Ontwikkeling** en de **Sustainable Development Goals (SDG's)**. De SDG's werden in 2015 aangenomen en omvatten een reeks van 17 doelen die in 2030 bereikt moeten zijn om een duurzamere wereld te ontwikkelen. Beperkingen zijn geïntegreerd in de SDG's om ervoor te zorgen dat mensen met een beperking niet achterblijven als het gaat om ontwikkelingsinspanningen.

Een van de meest gebruikte kaders voor het verbeteren van de inclusie van mensen met een beperking in projecten en programma's (en de samenleving) is de **tweesporenbenadering**. De tweesporenbenadering stelt dat er twee dingen tegelijk moeten gebeuren om een inclusieve ontwikkeling te bevorderen:

1. De specifieke barrières waarmee mensen met een beperking worden geconfronteerd direct aanpakken. Dit kan door programma's aan te bieden die specifiek gericht zijn op het verminderen van de uitsluiting en discriminatie die mensen met een beperking ervaren.
2. Integratie van mensen met een beperking in algemene ontwikkelingsprocessen. Dit betekent dat alle interventies, beleidsmaatregelen, diensten en besluitvormingsprocessen zo worden ontworpen dat mensen met een beperking er van begin tot eind bij worden betrokken.

Beide aspecten van de tweesporenbenadering zijn essentieel voor de integratie van mensen met een beperking in alle interventies op een manier die gelijkheid garandeert. Op die manier zorgt de tweesporenbenadering ervoor dat de zorgen en prioriteiten van mensen met een beperking worden aangepakt en dat de inclusie van mensen met een beperking wordt geïntegreerd in alle projecten en programma's.

4. De visie van Wilde Ganzen

Net als iedereen hebben mensen met een beperking recht op een fatsoenlijk leven en gelijke deelname aan de samenleving. De samenleving moet zo worden ingericht dat iedereen gelijke toegang heeft tot diensten en kansen. Dit geldt ook voor onze interventies. Daarom werkt Wilde Ganzen bij voorkeur samen met partners die rekening houden met mensen met een beperking en die streven naar hun actieve participatie in de planning, uitvoering en evaluatie van projecten en programma's. Daarnaast steunen wij initiatieven die specifiek gericht zijn op het ondersteunen van mensen met een beperking, zoals het bieden van gespecialiseerde medische zorg en het vergroten van de toegang tot onderwijs en werkgelegenheid.

Wilde Ganzen werkt vanuit een **mensenrechtenbenadering** (Human Rights Based Approach (HRBA)). Volgens HRBA is ontwikkelingswerk gericht op het bevorderen en beschermen van mensenrechten. Binnen deze benadering is er speciale aandacht voor ongelijkheidsvraagstukken en de discriminatie van gemarginaliseerde groepen in de samenleving. Wilde Ganzen werkt vanuit de mensenrechtenbenadering om de inclusie van mensen met een beperking binnen projecten en programma's te vergroten. Wij geloven dat iedereen, ook mensen met een beperking, recht heeft op een menswaardig bestaan en gelijke deelname aan de samenleving.

Wilde Ganzen ondersteunt duurzame projecten die gedragen worden door lokale gemeenschappen. Hiermee streven we naar een wereld waarin mensen die in armoede leven op eigen kracht hun situatie en toekomst verbeteren. Wij geloven dat veranderingen duurzamer zijn als gemeenschappen nauw betrokken zijn bij het creëren en voortzetten van relevante basisvoorzieningen, zoals onderwijs en gezondheidszorg.

Mensen met een beperking maken integraal deel uit van een gemeenschap. Om inclusieve en duurzame ontwikkeling te bevorderen, is het daarom essentieel dat mensen met een beperking worden betrokken bij de projecten die binnen een gemeenschap plaatsvinden. Met hun zorgen en prioriteiten kan alleen rekening worden gehouden door hun actieve en directe participatie en vertegenwoordiging. Hun bijdrage zal de kwaliteit en effectiviteit van ontwikkelingsinitiatieven verbeteren, wat uiteindelijk leidt tot betere resultaten voor de hele gemeenschap.

In het licht van de #shiftthepowerbeweging is het belangrijk dat lokale gemeenschappen eigenaar zijn van of zeggenschap hebben over de projecten die in hun gemeenschap plaatsvinden. Dit betekent dat gemeenschappen hun eigen projectideeën voorstellen en deze projecten zelf uitvoeren. Om de inclusie van mensen met een beperking in deze interventies te vergroten, is het daarom essentieel dat mensen met een beperking eigenaar zijn van of zeggenschap hebben in de projecten die hen aangaan.

5. Participatie van de gemeenschap: Inclusiviteit

Inclusiviteit moet een integraal onderdeel zijn van elk ontwikkelingsprogramma dat door de gemeenschap wordt geleid. Een project of programma inclusief maken zorgt ervoor dat alle individuen die beïnvloed worden door het project of programma deel uitmaken van het proces. Dit resulteert in de inclusie van een verscheidenheid aan perspectieven en vaardigheden, wat leidt tot innovatie en groei. Op deze manier leidt inclusie tot effectievere en duurzamere ontwikkeling. Het betrekken van mensen met een beperking bij ontwikkelingsprojecten leidt dus uiteindelijk tot betere resultaten voor de hele gemeenschap.

Wilde Ganzen heeft een voorkeur voor projecten die werken met **Community-Based Rehabilitation** (CBR). Dit betekent dat de gemeenschap samenwerkt aan de empowerment van mensen met een beperking en hun familie. CBR is gericht op de participatie en inclusie van mensen met een beperking in de gemeenschap. Deze aanpak richt zich daarom op het verbeteren van het leven van mensen met een beperking binnen hun gemeenschap en benadrukt het gebruik van lokaal beschikbare middelen. Alomvattende revalidatiediensten richten zich op sociale diensten, onderwijs, gezondheid en werkgelegenheid om de volledige participatie van mensen met een beperking in de samenleving te waarborgen.

Hoe kunnen mensen met een beperking worden betrokken bij projecten en programma's? Mensen met een beperking kunnen op veel verschillende manieren bij deze aanpak worden betrokken. Het belangrijkste aspect is de **actieve en directe participatie en vertegenwoordiging van mensen met een beperking** in elke fase van het initiatief, van ontwerp tot evaluatie. Raadpleeg ze over hun behoeften en zorgen in de ontwerpfase van het initiatief. Zij zijn degenen die te maken hebben met de barrières in de samenleving en zijn daarom vaak ook degenen die het best in staat zijn om oplossingen te bieden voor het aanpakken van die barrières. Vraag tijdens de evaluatie hoe het initiatief hen heeft beïnvloed, welke veranderingen zij hebben ervaren en welke zaken verbeterd kunnen worden in het volgende initiatief.

Om mensen met een beperking een stem te geven binnen de projectcyclus, kunnen ze worden opgenomen in het **bestuur en het uitvoerende team**. Een andere manier om mensen met een beperking te betrekken is door een **adviesgroep** van mensen met een beperking op te richten die gedurende het hele project geraadpleegd kan worden.

Voor mensen met ernstige lichamelijke of verstandelijke beperkingen kan inclusie in projecten en programma's alternatieve of aangepaste methoden van betrokkenheid vereisen. Zo kan het observeren van hen om uit te vinden wat ze wel en niet leuk vinden informatie opleveren voor initiatieven. Daarnaast kunnen hun ouders/verzorgers bij het project worden betrokken als een manier om hun stem te vertegenwoordigen. Op die manier **kunnen alle mensen met een beperking worden vertegenwoordigd**.

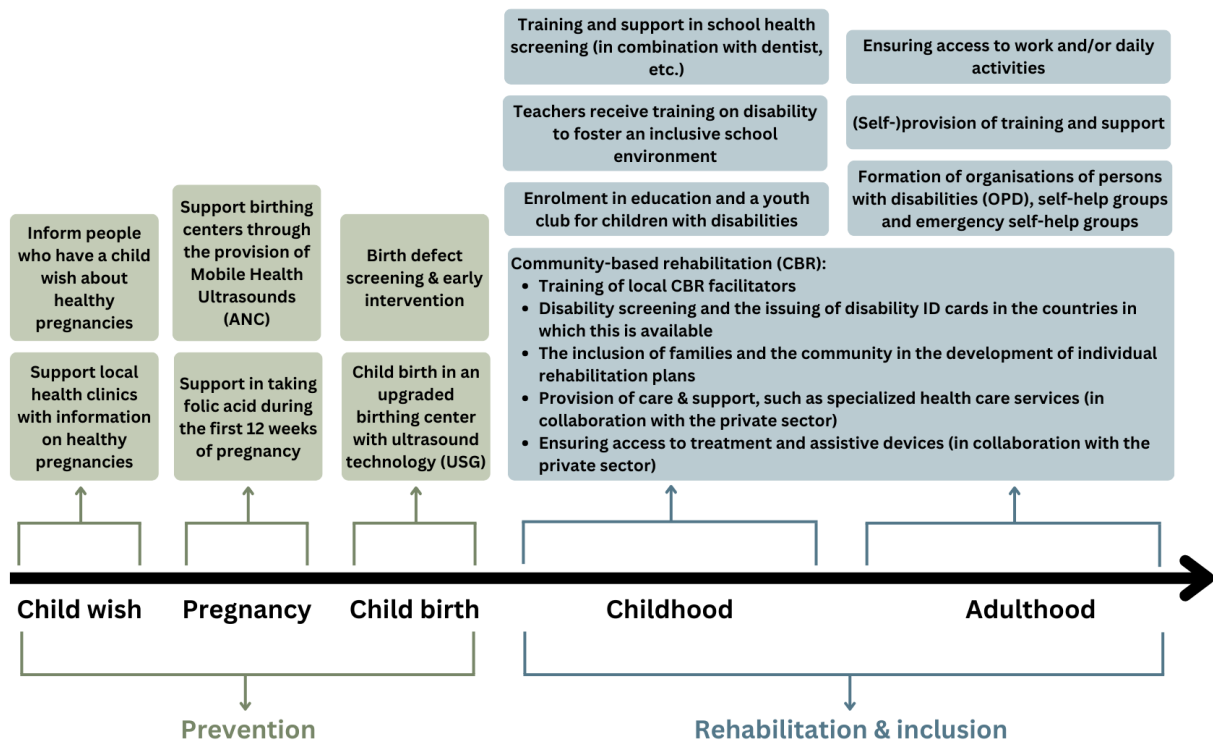
Enkele algemene aanbevelingen om de integratie van mensen met een beperking in ontwikkelingsinitiatieven te verbeteren:

- Om meer rekening te houden met mensen met een beperking is het belangrijkste aspect **de actieve en directe participatie en vertegenwoordiging van mensen met een beperking** in alle besluitvormingsprocessen en in alle fasen van de projectcyclus, van ontwerp tot evaluatie. Dit zorgt ervoor dat het project rekening houdt met hun zorgen en prioriteiten.

- **Erkennen dat mensen met een beperking kennis, talenten, vaardigheden en capaciteiten hebben.** Deze opnemen in de projecten en programma's om de effectiviteit en duurzaamheid ervan te vergroten.
- **Project en veldmedewerkers kunnen training krijgen** om ervoor te zorgen dat ze zich bewust zijn van de rechten, behoeften en mogelijkheden van mensen met een beperking.
- Op veel plaatsen **organiseren mensen met een beperking zich in groepen**, formeel of informeel. Om mensen met een beperking te bereiken, kan het nuttig zijn om te proberen deze groepen te identificeren en in kaart te brengen. Een organisatie kan dan contact leggen met deze reeds bestaande zelfgeorganiseerde groepen.
- Voor elk project waarbij mensen met een beperking betrokken zijn, is het belangrijk om ervoor te zorgen dat de interventie zo ontworpen is dat **ze verbonden blijven met de samenleving**. Probeer deze interventies te verbinden met reeds bestaande structuren (voor mensen zonder beperking) om isolement te voorkomen.
- Wanneer je werkt met een project dat gericht is op een gespecialiseerde instelling voor mensen met een beperking (zoals gespecialiseerd onderwijs of gezondheidszorg), is het belangrijk om **deze instelling te koppelen aan reeds bestaande instellingen**. Dit kan helpen om kosten te besparen en is vaak duurzamer op de lange termijn, omdat deze instellingen vaak ondersteund worden door de overheid. Bovendien voorkomt het de segregatie van mensen met een beperking uit de samenleving. Als er bijvoorbeeld een gespecialiseerde onderwijsinstelling wordt opgericht, kan deze worden verbonden met een reeds bestaande school in de gemeenschap. Op deze manier kunnen kinderen met en zonder beperking met elkaar omgaan, bijvoorbeeld door samen te spelen in de pauzes of door samen schoolactiviteiten voor alle kinderen te organiseren. Dit bevordert het sociale bewustzijn en tegelijkertijd de inclusie van kinderen met een beperking in de samenleving.
- Veel **regeringen hebben verplichtingen en voorschriften opgesteld** om de rechten van mensen met een beperking te beschermen, zoals ervoor zorgen dat schoolgebouwen toegankelijk zijn voor mensen met een lichamelijke beperking of dat gratis gezondheidszorgdiensten, zoals therapiediensten, worden aangeboden aan mensen met een beperking. Zorg ervoor dat het project in overeenstemming is met deze voorschriften.

6. Model voor preventie, rehabilitatie en inclusie van mensen met een beperking

Het onderstaande model geeft een **levenslijn** weer met **interventies** gericht op de preventie, revalidatie en inclusie van mensen met een beperking. Het model is gebaseerd op het Disability Prevention and Rehabilitation Programme (DPRP) ontwikkeld door **Karuna Foundation Nepal**. Het model implementeert interventies gedurende de gehele levenslijn, gericht op drie pijlers: **preventie, revalidatie en inclusie**. Zie kader hieronder:

Het voorkomen van beperkingen voor en tijdens de geboorte:

Het voorkomen van beperkingen begint vanaf het moment dat mensen een kinderwens hebben. Door mensen te informeren over gezonde zwangerschappen en door **lokale gezondheidsklinieken te ondersteunen met informatie over gezonde zwangerschappen**, kunnen beperkingen als gevolg van zwangerschap gerelateerde problemen worden voorkomen en/of verminderd. Tijdens de eerste 12 weken van de zwangerschap krijgen vrouwen ondersteuning om ervoor te zorgen dat ze voldoende **foliumzuur** binnenkrijgen. Dit vermindert aanzienlijk het risico op neurale buisdefecten, die de hersenen en ruggengraat van de baby aantasten. Daarnaast worden geboortecentra ondersteund door **mobiele gezondheidsecho's voor ANC** (Ante Natal Care). Met behulp van ANC's kunnen beperkingen worden voorkomen door vroegtijdige opsporing en tijdig ingrijpen. Daarnaast moeten vrouwen toegang hebben tot een geboortecentrum met Ultra Sound Gel (USG) / echografie technologie om **geboortetrauma te verminderen** en toegang hebben tot **urgente gezondheidszorg** wanneer dat nodig is. Na de geboorte moeten baby's worden gescreend op geboortedefecten/beperkingen en indien nodig moeten ze toegang hebben tot **vroegtijdige interventie**.

De revalidatie van mensen met een beperking:

De revalidatieprocessen ondersteunen mensen met een beperking bij het verwerven van hun zelfstandigheid, het verbeteren van hun levenskwaliteit en het deelnemen aan de maatschappij. Dit gebeurt gedurende de hele levenscyclus. Vanaf de geboorte is **vroegtijdig ingrijpen** cruciaal om de ernst van de beperkingen gedurende het hele leven te beperken. Tijdens de kindertijd is het essentieel dat kinderen toegang hebben tot een **inclusieve schoolomgeving en jeugdclubs** voor kinderen met een beperking. Daarnaast kunnen **gezondheidsscreenings op scholen** kinderen met een beperking identificeren. Het identificeren van beperkingen is essentieel om ervoor te zorgen dat mensen met een beperking toegang krijgen tot ondersteuning. Als volwassene kunnen mensen met een beperking worden ondersteund door het aanbieden van **opleidingen en ondersteuning** waar nodig. Daarnaast kan de vorming van **zelfhulporganisaties** - Organisations of people with disabilities, (OPD's), **zelfhulpgroepen** en **zelfhulpgroepen voor noodsituaties** hun onafhankelijkheid vergroten en hen ondersteunen bij het opkomen voor hun rechten.

De meest effectieve benadering van rehabilitatie is **gemeenschapsgerichte rehabilitatie** (CBR). CBR zorgt ervoor dat de revalidatie-inspanningen niet alleen gericht zijn op het individu, maar ook op het gezin, de gemeenschap, de overheid en de particuliere sector. Inspanningen voor revalidatie moeten daarom deze belanghebbenden betrekken. Elk mens met een beperking moet zijn **eigen revalidatieplan** hebben, aangepast aan zijn persoonlijke omstandigheden en het soort ondersteuning dat het beste bij hem/haar past. Familie en gemeenschap moeten bij dit revalidatieplan worden betrokken. Daarnaast verstrekken sommige landen **speciale ID-kaarten voor mensen met een beperking**, waarmee ze toegang krijgen tot diensten van de overheid, zoals financiële ondersteuning of toegang tot gespecialiseerde gezondheidszorg. In landen waar deze diensten beschikbaar zijn, is het essentieel dat mensen met een beperking deze ID-kaarten krijgen. Tot slot moeten mensen met een beperking **toegang hebben tot behandelingen, hulpmiddelen en zorg & ondersteuning**. Naast de andere belanghebbenden speelt ook de particuliere sector hier een rol. Organisaties kunnen samenwerkingsverbanden aangaan met de private sector om de toegang tot deze diensten en hulpmiddelen te vergroten. Organisaties kunnen bijvoorbeeld samenwerken met bedrijven die hulpmiddelen of fysiotherapiediensten leveren om klantenkorting te geven. **Lokale CBR-facilitators** kunnen worden opgeleid om al deze processen te faciliteren.

De inclusie van mensen met een beperking:

Inclusie hangt nauw samen met revalidatie, aangezien revalidatie erop gericht is mensen met een beperking in staat te stellen op gelijke voet met mensen zonder beperking deel te nemen aan de samenleving. Inspanningen op het gebied van inclusie moeten erop gericht zijn dat mensen met een beperking zoveel mogelijk kunnen **deelnemen aan reguliere activiteiten** (zoals onderwijs en gezondheidszorg) om **segregatie** in de samenleving **te voorkomen**. Dit omvat een reeks factoren, maar voorbeelden zijn het geven van training aan leerkrachten over inclusief onderwijs, het ondersteunen van gezondheidszorgcentra bij het uitrusten van de instrumenten om inclusieve gezondheidszorg te bieden (inclusief het trainen van zorgpersoneel), en het creëren van draagvlak onder gemeenschappen.

De sterke punten van dit model:

- Het model richt zich op een **levenslang traject** en houdt rekening met het hele systeem. Dit creëert een holistische benadering die zich richt op alle factoren die nodig zijn voor preventie, rehabilitatie en inclusie.
- Het model is gericht op het **versterken van reeds bestaande (overheids)systemen**, in plaats van het creëren van nieuwe systemen. Dit verhoogt de effectiviteit van interventies en zorgt voor duurzaamheid op de lange termijn.
- De interventies **werken nauw samen met de families van mensen met een beperking, de gemeenschap, de overheid en de privésector**.
- Het model richt zich op het vergroten van de onafhankelijkheid en kwaliteit van leven van mensen met een beperking. Dit heeft niet alleen een effect op de persoon met een beperking, maar ook op hun familie en gemeenschap. Zodra een mensen met een beperking zelfstandiger wordt, hebben de verzorgers ook meer tijd om zich te richten op andere activiteiten, zoals werk of onderwijs. Dit model **verbetert** dus **niet alleen de leefomstandigheden van mensen met een beperking, maar ook die van hun familie en gemeenschap**.

7. Themaspecifieke informatie

7.1 Thema: Gender

Zoals beschreven in het kader over intersectionaliteit (zie pagina 9), kunnen verschillende vormen van discriminatie elkaar overlappen en unieke vormen van achterstelling creëren voor mensen die tot meerdere gemarginaliseerde groepen behoren. Gender en beperkingen zijn twee categorieën die kunnen leiden tot de marginalisatie van mensen. Vrouwen en meisjes met een beperking kunnen daarom op twee manieren gemarginaliseerd worden: als gevolg van hun geslacht en als gevolg van het hebben van een beperking. Hierdoor worden vrouwen en meisjes met een beperking dubbel gediscrimineerd worden op basis van hun geslacht en beperking.

Vrouwen en meisjes met een beperking worden geconfronteerd met extra barrières in hun deelname aan de samenleving in vergelijking met mannen en jongens met een beperking en mensen met een beperking. De marginalisatie die vrouwen en meisjes met een beperking ervaren, kan leiden tot discriminatie, een verhoogd risico op geweld en misbruik, inclusief seksueel geweld, een lagere sociaaleconomische status en beperkte toegang tot onder andere onderwijs, gezondheidszorg, justitie en informatie. Vrouwen en meisjes met een beperking lopen 2 tot 3 keer meer kans op gender gerelateerd geweld dan vrouwen zonder beperking. Daarnaast hebben vrouwen met een beperking de helft minder kans op een formele baan dan mannen met een beperking. Gebrek aan toegang tot werk creëert een afhankelijkheid van anderen voor toegang tot economische middelen. Dit maakt vrouwen en meisjes met een beperking kwetsbaarder voor uitbuiting, onderdrukking en misbruik.

Het is belangrijk om je hiervan bewust te zijn en er rekening mee te houden bij het ontwikkelen van projecten en programma's die gericht zijn op het verbeteren van de inclusiviteit voor mensen met een beperking. Genderneutrale benaderingen ter bevordering van de inclusie van mensen met een beperking kunnen onbedoeld de marginalisatie van vrouwen en meisjes met een beperking verergeren, aangezien dit hun uitsluiting en discriminatie kan bestendigen. Vrouwen en meisjes met een beperking kunnen andere vormen van steun nodig hebben om op gelijke voet met mensen zonder beperking in de samenleving te kunnen worden opgenomen. Als er geen rekening wordt gehouden met hun marginalisatie als gevolg van hun geslacht, bestaat het risico dat er niet aan hun behoeften wordt voldaan.

Er moeten dus extra stappen worden genomen om ervoor te zorgen dat vrouwen en meisjes profiteren van ontwikkelingsinitiatieven die zijn ontworpen en aangepast aan hun zorgen en prioriteiten. Op die manier krijgen vrouwen en meisjes met een beperking toegang tot meer kansen en mogelijkheden. De eerste stap is het raadplegen, betrekken en vertegenwoordigen van vrouwen en meisjes met een beperking in alle fasen van de projectcyclus, van projectontwerp tot evaluatie. Dit zorgt ervoor dat hun stem wordt gehoord en dat initiatieven worden aangepast aan hun zorgen en prioriteiten. Daarnaast weten vrouwen en meisjes met een beperking het beste met welke barrières in de samenleving zij te maken hebben en hebben zij daarom veel kennis in huis over hoe deze barrières het beste kunnen worden aangepakt. Door vrouwen en meisjes met een beperking erbij te betrekken, zorg je ervoor dat een project zich echt richt op de zorgen en prioriteiten van de hele gemeenschap, wat uiteindelijk leidt tot betere resultaten voor iedereen.

Belangrijke factoren om rekening mee te houden:

- Erkennen dat vrouwen en meisjes met een beperking andere behoeften, zorgen en prioriteiten kunnen hebben dan mannen en jongens met een beperking.
- Vraag vrouwen en meisjes met een beperking wat hun zorgen en prioriteiten zijn en verzamel gegevens over vrouwen en meisjes met een beperking. Dit zal helpen om initiatieven te ontwikkelen die beter aansluiten bij hun zorgen en prioriteiten.
- Zorg ervoor dat vrouwen en meisjes met een beperking worden betrokken en vertegenwoordigd in alle fasen van het project, van ontwerp tot evaluatie.
- Een omgeving creëren waarin vrouwen en meisjes met een beperking kunnen deelnemen aan besluitvormingsprocessen.
- Creëer een veilige ruimte voor vrouwen en meisjes met een beperking, bijvoorbeeld door personeel te trainen in inclusiviteit en door ervoor te zorgen dat ze toegang hebben tot ondersteunende diensten. Werk aan het creëren van een stimulerende omgeving voor vrouwen en meisjes met een beperking bij familieleden en in de gemeenschap.

Verdere bronnen:

Rapport over beperkingen en gender in lage- en middeninkomenslanden (LMIC's):

- [Annotated bibliography: disability and gender in low- and middle income countries | Inclusive Futures](#)

Rapport over het betrekken van vrouwen en meiden met een beperking bij ontwikkelings- en humanitaire projecten. Dit rapport bevat praktische tips en advies over het betrekken van vrouwen en meiden met een beperking bij projecten:

- [Be Inclusive: Including women and girls with disabilities in development and humanitarian projects | Inclusive Futures](#)

Dit is een makkelijk leesbare versie van het bovengenoemde rapport:

- [Including women and girls with disabilities | Inclusive Futures](#)

7.2 Thema: Rechten en welzijn van kinderen

Wereldwijd hebben 240 miljoen kinderen een beperking. Dit komt overeen met 1 op de 10 kinderen. Diensten en voorzieningen voor kinderen met een beperking zijn vaak beperkt in lage en middeninkomens landen. Hierdoor hebben veel kinderen met een beperking geen toegang tot de ondersteuning die ze nodig hebben om zich optimaal te ontwikkelen.

Wilde Ganzen ondersteunt projecten gericht op het creëren van een veilige leefsituatie voor kinderen met een beperking bij hun eigen familie, de empowerment van kinderen met een beperking, vroegkinderlijke interventie, inclusief onderwijs, toegang tot gezondheidszorg, het creëren van een meer stimulerende omgeving binnen het huis van het kind en de gemeenschap, naast vele andere. In alle gevallen moet de focus liggen op het zorgen dat het kind opgenomen blijft in de samenleving en ervoor zorgen dat het kind de juiste ondersteuning krijgt om zich ten volle te ontwikkelen.

Wilde Ganzen ondersteunt geen projecten die te maken hebben met het in instellingen plaatsen van kinderen met een beperking. In plaats daarvan streven we naar preventie, de-institutionalisering en gespecialiseerde zorg in instellingen voor dagopvang, inclusief therapie en activiteiten. Op deze manier werken we aan de inclusie van kinderen met een beperking binnen hun gemeenschap, in plaats van ze af te zonderen van de maatschappij. Om hier meer over te lezen, lees onze nota over kinderen met een beperking, met een specifieke focus op het voorkomen van institutionalisering: [Whitepaper-kinderen-met-een-beperking](#).

Belangrijke factoren om rekening mee te houden:

- De zorg voor het kind is altijd de belangrijkste factor in projecten die zich richten op kinderen met een beperking. Overweeg of het project bijdraagt aan de kwaliteit van leven en ondersteuning van de kinderen.
- Wanneer een project kinderen met een beperking betreft, is het belangrijk dat alle kinderen die betrokken zijn bij het project een individueel zorgplan hebben. Dit is essentieel om ervoor te zorgen dat elk kind de juiste zorg en ondersteuning krijgt.
- Wanneer een project kinderen als begunstigden heeft, moet de organisatie die het project uitvoert een kinderschermingsbeleid hebben. Meer informatie hierover vind je hier: <https://www.wildeganzen.org/blogs/new-child-protection-policy>

Voorbeeld:

De Oekraïense Associatie voor Vroegtijdige Interventie (VAEI) is een organisatie die specialisten uit 18 regio's in Oekraïne verenigt. De UAEI richt zich op het vormen en ontwikkelen van een systeem voor vroegtijdige interventie in Oekraïne, het versterken van professionals en het pleiten voor vroegtijdige interventiediensten op nationaal en regionaal niveau. Ze hebben een systeem geïmplementeerd om Early Childhood Intervention (ECI) mogelijk te maken voor kinderen van 0 tot 3 jaar met een beperking en/of ontwikkelingsachterstand. Door deze kinderen in de meest cruciale fase van hun ontwikkeling te ondersteunen, kunnen ze zich optimaal ontwikkelen. Hun beperkingen worden behandeld of zelfs voorkomen, waar ze de rest van hun leven profijt van hebben. De ECI vindt plaats binnen de thuissituatie, ondersteund door professionals. Op deze manier wordt voorkomen dat ouders hun kind met een beperking in de steek laten en kunnen kinderen opgroeien binnen hun eigen familie en gemeenschap.

Verdere bronnen:

Toolkit van Save the Children over de bescherming van kinderen met aandacht voor kinderen met een beperking:

- [Disability-inclusive child safeguarding toolkit | Save the Children](#)

7.3 Thema: Onderwijs

9 van de 10 kinderen met een beperking in ontwikkelingslanden gaan niet naar school. Kinderen met een beperking zijn grotendeels uitgesloten van interventies om de toegang en/of de kwaliteit van het onderwijs te verbeteren. Hierdoor is de kloof in toegang tot onderwijs voor kinderen met een beperking en kinderen zonder beperking de afgelopen decennia groter geworden.

Wilde Ganzen streeft naar een toename van de inclusiviteit binnen het onderwijs. Dit betekent dat kinderen met een beperking waar mogelijk worden opgenomen in reguliere onderwijsprogramma's. Dit voorkomt dat zij buiten de maatschappij komen te staan en dat ze worden uitgesloten van de maatschappij. Bijles kan de extra ondersteuning bieden die sommige kinderen met een beperking nodig hebben in het reguliere onderwijs. Bijles kan bijvoorbeeld worden gegeven door andere studenten of door een onderwijsassistent. Op die manier kunnen meer kinderen met een beperking deelnemen aan het reguliere onderwijs.

Voor kinderen die echter baat zouden hebben bij gespecialiseerd onderwijs, moeten deze diensten beschikbaar en toegankelijk zijn. Gespecialiseerd onderwijs zorgt ervoor dat kinderen met een beperking onderwijs krijgen dat past bij hun individuele behoeften, en is daarom meer gepersonaliseerd. Op deze manier worden kinderen met een beperking zoveel mogelijk opgenomen in het reguliere onderwijs, waarbij rekening wordt gehouden met de speciale behoeften die sommige kinderen kunnen hebben. Dit is vooral belangrijk in contexten waar de toegang tot het reguliere onderwijs en de kwaliteit van het onderwijs beperkt zijn, bijvoorbeeld omdat er niet genoeg klaslokalen of leerkrachten op school zijn, of omdat er onvoldoende leermiddelen zijn. Wanneer dit het geval is, krijgen kinderen met een beperking mogelijk niet de extra ondersteuning die nodig is om ervoor te zorgen dat ze onderwijs van goede kwaliteit krijgen.

Onderwijs vindt al op jonge leeftijd plaats. Het is vaak het makkelijkst om inclusief onderwijs te bieden op de kleuterschool door middel van *spelend leren*. Dit betekent dat kinderen leren door te doen, wat hen helpt bij het ontwikkelen van cognitieve, sociale en motorische vaardigheden. Het biedt een vorm van leren die flexibel is en daarom kan worden aangepast aan de behoeften van elk kind, waardoor het voor iedereen toegankelijk is. Het is belangrijk dat kinderen zich optimaal kunnen ontwikkelen, zoveel mogelijk kunnen deelnemen aan hun gemeenschap en, indien mogelijk, een zelfstandig bestaan kunnen opbouwen als ze eenmaal volwassen zijn.

Als we het hebben over inclusief onderwijs, is het belangrijk om gebruik te maken van een holistische benadering. Bijvoorbeeld, het bouwen van een helling voor een rolstoel maakt het schoolgebouw toegankelijker voor kinderen met een fysieke beperking. Maar hoewel het heel belangrijk is om de fysieke omgeving toegankelijker te maken voor kinderen met een beperking, is dat niet genoeg om een inclusieve schoolomgeving te creëren. Kinderen kunnen bijvoorbeeld nog steeds te maken krijgen met stigmatisering en discriminatie, waardoor ze niet naar school gaan. Om onderwijs echt inclusief te maken, is een holistische benadering nodig. Dit betekent dat er niet alleen naar de fysieke omgeving moet worden gekeken, maar ook naar andere factoren, zoals de houding van leerkrachten en leerlingen en de toegankelijkheid van lesmateriaal voor kinderen met een beperking.

In veel landen speelt de overheid een rol bij de toegang tot onderwijs voor kinderen met een beperking. Veel regeringen hebben regels en voorschriften opgesteld om de inclusiviteit van het onderwijs voor mensen met een beperking te verbeteren. De overheid van Malawi heeft bijvoorbeeld verplicht gesteld dat alle scholen een ingang en toilet moeten hebben die toegankelijk zijn voor kinderen met een lichamelijke beperking. Het is belangrijk om rekening te houden met de regels en voorschriften van de overheid wanneer je een project implementeert!

Wilde Ganzen ondersteunt het onderwijs aan kinderen met een beperking door het ondersteunen van interventies gericht op onder andere het vergroten van de inclusiviteit van het onderwijs, het versterken van gespecialiseerd onderwijs, het vervoer van kinderen met een beperking naar school en het trainen van leerkrachten en onderwijspersoneel. Op deze manier erkennen we dat alle kinderen recht hebben op onderwijs en streven we ernaar dat kinderen met een beperking gelijke toegang hebben tot onderwijs.

Belangrijke factoren om rekening mee te houden:

- Maak gebruik van een holistische benadering om de inclusiviteit van het onderwijs te verbeteren, zodat bepaalde factoren die uitsluiting veroorzaken niet over het hoofd worden gezien.
- Het principe om kinderen met een beperking waar mogelijk op te nemen in reguliere onderwijsactiviteiten dient te worden gevolgd om uitsluiting van kinderen met een beperking uit de samenleving te voorkomen.
- De training van leerkrachten omvat specifieke modules over inclusief onderwijs en strategieën voor het lesgeven aan kinderen met een beperking.
- Zorg ervoor dat klaslokalen volledig toegankelijk zijn, met hellingen, brede deuropeningen en aangepaste zitplaatsen.
- Overweeg brailleversies, geluidsopnames, video's met ondertiteling en aangepaste educatieve spelletjes om ervoor te zorgen dat leermaterialen toegankelijk zijn voor kinderen met een beperking. Werk samen met organisaties om ervoor te zorgen dat de materialen voldoen aan de specifieke behoeften van de leerlingen.
- Zorg dat WASH-faciliteiten toegankelijk zijn voor alle leerlingen (zie het hoofdstuk over WASH voor meer informatie)
- Er worden inspanningen geleverd om ervoor te zorgen dat kinderen met een beperking niet worden uitgesloten van de maatschappij. Een voorbeeld hiervan is hieronder te zien.

Voorbeeld:

In Bangladesh werkt de Association Disabled Development (ADD) aan het verbeteren van de inclusie van kinderen met een beperking in het onderwijs om ervoor te zorgen dat alle kinderen toegang hebben tot kwaliteitsonderwijs. Hun driejarige programma richt zich op verschillende factoren die de inclusiviteit van het onderwijs beïnvloeden. Ten eerste richt het programma zich op de schoolgebouwen en -materialen door aanpassingen aan schoolgebouwen om ze toegankelijker te maken, door inclusief lesmateriaal aan te bieden en door ondersteunende materialen te verstrekken, zoals rolstoelen en statafels. Ten tweede wordt het bewustzijn over inclusief onderwijs vergroot onder ouders en schoolpersoneel en krijgen leerkrachten en het managementteam van scholen training over inclusief onderwijs. Dit vermindert de discriminatie en stigmatisering van kinderen met een beperking en zorgt ervoor dat het schoolpersoneel weet

hoe het een inclusieve schoolomgeving moet creëren. Tot slot zorgt het programma ervoor dat kinderen met een beperking de juiste ondersteuning krijgen door ze te identificeren en voor elk kind een individueel onderwijsplan (IEP) en individueel rehabilitatieplan (IRP) te ontwikkelen. Daarbij maakt de ADD gebruik van een holistische benadering die gericht is op het creëren van een stimulerende en inclusieve schoolomgeving om de toegang tot onderwijs voor alle kinderen te waarborgen.

Verdere bronnen:

Het Liliane Fonds ontwikkelde Inclusive Play-based Early Childhood Education (IPECE), een holistische benadering van de ontwikkeling van kinderen door middel van spelenderwijs leren en educatieve activiteiten:

- [Inclusief spelend voorschools onderwijs \(IPECE\) | Liliane Fonds](#)

Rapport van Save the Children over inclusieve en speciale onderwijsbenaderingen in lage en middeninkomens landen:

- [Aanpak voor inclusief en speciaal onderwijs in ontwikkelingslanden | Save the Children's Resource](#)

7.4 Thema: Eerlijke banen en inkomen

Mensen met een beperking hebben minder toegang tot de arbeidsmarkt en als ze al toegang hebben, worden ze geconfronteerd met hogere werkloosheidscijfers en lagere lonen. Dit is deels het gevolg van grotere barrières bij de toegang tot onderwijs voor mensen met een beperking, maar heeft ook te maken met vooroordelen onder werkgevers en discriminatie van mensen met een beperking. De meeste mensen (met een beperking) met een baan in lage en middeninkomens landen werken in de informele economie en als zelfstandige. Vooral vrouwen met een beperking, mensen met psychosociale beperkingen en mensen met een beperking met een lager opleidingsniveau zijn vaker werkloos. Hierdoor hebben mensen met een beperking minder toegang tot een (stabiele) bron van inkomsten.

Om de arbeidsmarkt inclusiever te maken voor mensen met een beperking is het essentieel dat mensen met een beperking toegang hebben tot de arbeidsmarkt. Er zijn veel dingen die hieraan kunnen bijdragen, zoals het bieden van toegang tot (beroeps)onderwijs of stages om de vaardigheden en werkervaring van mensen te vergroten, of door hulp te bieden bij het vinden van een baan die past bij iemands wensen, vaardigheden, expertise en ervaring. Vaak is er een mismatch op de arbeidsmarkt, de vaardigheden die werknemers aanbieden komen niet overeen met de vaardigheden waar werkgevers op dit moment naar op zoek zijn. Deze lacunes kunnen worden opgespoord door met werkgevers te praten. Beroepsonderwijs en -opleiding moeten ernaar streven deze hiaten te identificeren en hun programma's daarop afstemmen. Op die manier leren mensen de vaardigheden die daadwerkelijk nodig zijn op de arbeidsmarkt, waardoor hun kansen op het vinden van een baan toenemen.

Een andere manier om de inclusiviteit van de arbeidsmarkt ten opzichte van mensen met een beperking te vergroten, is door werkgevers te trainen in inclusiviteit. Deze training kan bijvoorbeeld gericht zijn op het erkennen van de vaardigheden en talenten van mensen met een beperking en op het creëren van een inclusieve werkomgeving.

Een andere mogelijkheid is het aanbieden van inkomsten genererende activiteiten in dagopvangcentra voor mensen met een beperking, zoals kaarsen maken of bakken. De artikelen die worden geproduceerd kunnen dan, samen met de steun van de verzorgers, worden verkocht voor een inkomen om het dagopvangcentrum te ondersteunen en/of mensen met een beperking te ondersteunen.

Vaardigheidstrainingen kunnen ook worden aangeboden aan familieleden/huishoudleden van mensen met een beperking. Een mens met een beperking en zijn broer/zus kunnen bijvoorbeeld samen een vaardigheidstraining volgen. Daarna kunnen ze samen producten maken, deze verkopen en een bedrijf openen. Op deze manier profiteren meer mensen van het programma. Het familielid kan extra ondersteuning bieden aan mensen met een beperking, terwijl hij/zij een waardevolle bijdrage kan leveren aan het bedrijf.

Bij het ontwikkelen van een programma gericht op het verbeteren van de toegang tot de arbeidsmarkt is het essentieel dat mensen met een beperking vanaf het begin betrokken en vertegenwoordigd zijn bij het ontwerp van het programma. Op die manier wordt hun stem vertegenwoordigd. Bovendien zijn zij degenen die kennis hebben van de barrières die zij ervaren en hoe deze barrières het beste kunnen worden aangepakt. Hun betrokkenheid verhoogt dus de effectiviteit van de programma's.

Wilde Ganzen ondersteunt initiatieven die gericht zijn op de economische empowerment van mensen met een beperking, zoals initiatieven die beroeps- en vaardigheidstrainingen bieden, initiatieven die het opzetten van kleine bedrijven ondersteunen en initiatieven die de economische empowerment van het huishouden waartoe een persoon met een beperking behoort, vergroten. Op deze manier werken we eraan dat iedereen het recht op werk en het recht op een eerlijk inkomen en eerlijke werkomstandigheden heeft.

Belangrijke aspecten om rekening mee te houden:

- Om een inclusieve arbeidsmarkt te creëren, moet de ondersteuning niet alleen gericht zijn op het individu, maar ook op het creëren van een meer stimulerende omgeving op de arbeidsmarkt (en de samenleving).
- Richt je op de vaardigheden die nodig zijn op de arbeidsmarkt en probeer vaardigheden en beroepsopleidingen en onderwijs hierop af te stemmen.
- Richt je op de vaardigheden en talenten van mensen en probeer deze te koppelen aan kansen op de arbeidsmarkt.
- Mensen met een beperking moeten gelijke toegang hebben tot onderwijs en beroepsopleidingen om meer gelijke kansen op werk te creëren.
- Overweeg het aanbieden van trainingsmateriaal in verschillende formaten, zoals braille, audio-opnames of video's met ondertiteling.
- Train docenten over inclusieve lesmethoden en hoe ze studenten met een beperking kunnen ondersteunen.
- Zorg ervoor dat trainingen plaatsvinden op locaties die voor iedereen toegankelijk zijn.
- Up-to-date houden van trainingscentra met apparatuur die toegankelijk is voor mensen met een beperking (bijv. in hoogte verstelbare tafels en werkbanken, of het aanbieden van aangepast gereedschap).
- Bied beroepsmarkten aan die specifiek geschikt zijn voor mensen met een beperking. Bied stages aan bij inclusieve bedrijven die al toegankelijkheidsmaatregelen hebben getroffen.

Voorbeeld:

De Dutch-Lanka Friendship Foundation (DLFF) is een organisatie in Sri Lanka die zich richt op het versterken van gemarginaliseerde groepen in de gemeenschap. Ze hebben een programma geïmplementeerd dat mensen met een beperking een opleiding geeft om vaardigheden te leren en een eigen bedrijf te starten. Hierdoor verbetert de financiële situatie van het huishouden waartoe de persoon met een beperking behoort. Dit leidt uiteindelijk tot betere toegang tot gezondheidszorg, onderwijs en een betere sociale positie van het huishouden binnen de gemeenschap. Daarnaast richt het programma zich op het verbeteren van de inclusie van mensen met een beperking in de samenleving. DLFF doet dit door bewustwording te creëren bij de lokale overheid, de lokale gemeenschap en binnen scholen. Op deze manier werken ze aan het creëren van een inclusieve samenleving!

Verdere bronnen:

Voor meer informatie over fatsoenlijke banen en bestaansmiddelen en beroepsonderwijs, vind je hier onze whitepapers over deze onderwerpen:

- [Wilde Ganzen Whitepapers](#)

Een onderzoek naar de werkgelegenheids- en loonresultaten van mensen met een beperking:

- [A study on the employment and wage outcomes of people with disabilities | Internationale Arbeidsorganisatie](#)

Verslag 2024 van de Verenigde Naties over handicap en ontwikkeling:

- [Disability and Development Report 2024](#)

7.5 Thema: Gezondheidszorg

Mensen met een beperking kunnen te maken krijgen met grote barrières die hun toegang tot gezondheidszorg belemmeren. Deze barrières zijn onder andere ziekenhuizen en medische klinieken die fysiek ontoegankelijk zijn, ongetrainde zorgverleners en stigmatiserende en discriminerende houdingen van zorgverleners. Bovendien zijn de armoedecijfers hoger onder mensen met een beperking. Armoede kan een negatieve invloed hebben op iemands gezondheid, omdat armoede kan leiden tot beperkte toegang tot gezondheidszorg, schoon water en sanitaire leefomstandigheden.

De beschikbare gezondheidszorg voor mensen zonder beperking dient ook beschikbaar en toegankelijk te zijn voor mensen met een beperking. Daarnaast dienen mensen met een beperking indien nodig toegang te hebben tot gespecialiseerde gezondheidszorg. Hieronder vallen ook diensten voor onzichtbare beperkingen, zoals geestelijke gezondheidsproblemen en psychosociale beperkingen.

Eén van de benaderingen die gebruikt kan worden om de gezondheid van mensen met een beperking te verbeteren is *community-based rehabilitation* (CBR). Binnen CBR werken mensen met een beperking, hun familie en gemeenschap, relevante overheidsinstanties, NGO's en andere relevante belanghebbenden samen om de toegang tot gezondheidszorg voor mensen met een beperking te verbeteren. Het is daarom een grassroots benadering waarbij lokale capaciteiten en middelen worden gemobiliseerd, gebruikmakend van de sterke punten van de gemeenschap. Deze aanpak verbetert niet alleen de toegang tot gezondheidszorg voor mensen met een beperking, maar zorgt ook voor bewustwording en bevordert de inclusie van mensen met een beperking in de gemeenschap.

Wilde Ganzen ondersteunt verschillende initiatieven op het gebied van gezondheidszorg voor mensen met een beperking, zoals preventie- en revalidatieprogramma's voor mensen met een beperking, vroegtijdige interventieprogramma's voor kinderen met een beperking en investeringen in gezondheidszorgbenodigdheden voor medische centra. Op deze manier werken we eraan dat mensen met een beperking, net als iedereen, recht hebben op de hoogst haalbare gezondheidsstandaard.

Belangrijke aspecten om rekening mee te houden:

- Gezondheidszorgvoorzieningen moeten toegankelijk zijn voor mensen met een beperking. Dit heeft betrekking op fysieke toegankelijkheid, zoals de ingang van het gezondheidscentrum of de WASH-faciliteiten (zie ook: thema WASH), maar ook op aspecten als sociale veiligheid en het aanbieden van gespecialiseerde gezondheidsdiensten. Je kunt vragen stellen als: heeft het gezondheidscentrum een beleid met betrekking tot de zorg voor mensen met een beperking? Is het personeel getraind in de inclusie van mensen met een beperking? Is er binnen het gezondheidscentrum kennis en expertise over het aanbieden van gespecialiseerde zorg voor mensen met een beperking? Indien niet, weet het personeel waar mensen met een beperking terecht kunnen voor gespecialiseerde zorg?
- Als een initiatief zich richt op het verbeteren van de toegang tot gezondheidszorg, is het belangrijk om na te gaan welke vormen van financiële steun en verzekeringen er bestaan om gezondheidszorg voor mensen met een beperking betaalbaarder te maken. Zijn er

subsidies, sociale vangnetten en beleidsmaatregelen die de financiële drempel naar gezondheidszorg voor mensen met een beperking verlagen?

- Mensen met een beperking moeten indien nodig toegang hebben tot gespecialiseerde gezondheidszorg. Dit omvat een grote verscheidenheid aan gezondheidszorgdiensten, afhankelijk van individuele medische behoeften. Er kunnen echter specifieke hulpmiddelen worden gebruikt om de toegang voor een grote groep mensen te verbeteren. Deze hulpmiddelen zijn bijvoorbeeld digitale consulten, apps die medische ondersteuning bieden of aangepaste communicatiemiddelen voor mensen met gezichts- of gehoorproblemen. Deze hulpmiddelen kunnen in overweging worden genomen wanneer men de toegankelijkheid van gezondheidszorgdiensten voor mensen met een beperking wil verbeteren.
- Het is gunstig om gespecialiseerde zorgvoorzieningen voor mensen met een beperking te koppelen aan reeds bestaande zorgvoorzieningen (bijv. medische centra of fysiotherapiediensten). In veel gevallen bespaart dit kosten en is het duurzamer op de lange termijn, omdat de overheid vaak verbonden is aan deze zorgvoorzieningen. Je zou daarom kunnen controleren of de optie om gespecialiseerde gezondheidszorgvoorzieningen te verbinden met reguliere voorzieningen is overwogen en of dit een haalbare optie zou kunnen zijn.
- Het personeel in de gezondheidszorg mag mensen met een beperking niet discrimineren of stigmatiseren. Discriminatie en stigmatisering kunnen bijvoorbeeld worden tegengegaan door opleiding en bewustwording.
- Geef bij workshops en trainingen over algemene gezondheidszorg aan het personeel ook training over inclusieve gezondheidszorgpraktijken.
- Er wordt een community-based rehabilitatiebenadering gebruikt, wat betekent dat gezondheidszorg niet alleen gericht is op een individu, maar ook op verzorgers, ouders en de gemeenschap, zodat zij het beste weten hoe ze mensen met een beperking kunnen ondersteunen. Daarom is het beter om zich niet alleen te richten op individuen met een beperking, maar ook hun ouders, verzorgers en de gemeenschap bij het project te betrekken.

Voorbeeld:

In Sri Lanka werkt Sarvodaya Suwasetha Sewa Society Ltd. aan de verbetering van het leven van mensen met een beperking. Ze doen dit door gemeenschapsgerichte revalidatie te bevorderen. Dit omvat onder andere bewustwordingsprogramma's voor families van mensen met een beperking, het bieden van ondersteuning om toegang te krijgen tot medicijnen, behandeling en voedselpakketten, en het verstrekken van hulpmiddelen. Hierdoor zijn gezinnen in staat om kinderen met een beperking thuis beter te ondersteunen. Dit zorgt voor een betere integratie van kinderen met een beperking in de maatschappij, waardoor stigmatisering wordt tegengegaan. Door dit programma krijgen kinderen met een beperking betere toegang tot gezondheidszorg terwijl ze thuis bij hun familie blijven

Meer informatie:

Op de gemeenschap gebaseerde revalidatie:

- [WHO paper Community Based Rehabilitation](#)

Toolkit voor inclusieve gezondheidsdiensten voor mensen met een beperking:

- [UN Module Toolkit on Disability in Africa](#)

7.6 Thema: Water, sanitaire voorzieningen en hygiëne (WASH)

Wereldwijd hebben 884 miljoen mensen geen toegang tot veilig drinkwater en meer dan 1 miljard mensen hebben geen toegang tot sanitaire voorzieningen. Iedereen zou toegang moeten hebben tot schoon water en sanitaire voorzieningen, ook mensen met een beperking. Het gebrek aan toegang tot veilige en inclusieve WASH-voorzieningen kan ziekten en verwondingen veroorzaken en de stigmatisering van mensen met een beperking verergeren. Als WASH-voorzieningen niet toegankelijk zijn voor mensen met een beperking, vermindert dit bovendien hun onafhankelijkheid omdat ze afhankelijk zijn van anderen, bijvoorbeeld voor de watervoorziening.

Wij vinden dat iedereen toegang moet hebben tot WASH voorzieningen. Daarom ondersteunt Wilde Ganzen projecten die gericht zijn op het vergroten van de toegang tot schoon drinkwater. Binnen deze projecten besteden we speciale aandacht aan het aanleggen en onderhouden van schoonwatervoorzieningen en de distributie van schoon drinkwater.

Om ervoor te zorgen dat iedereen toegang heeft tot WASH-voorzieningen, moeten de voorzieningen ook toegankelijk zijn voor mensen met een beperking. Om inclusieve WASH-voorzieningen te ontwikkelen, is het belangrijk dat mensen met een beperking ook worden opgenomen en vertegenwoordigd in alle besluitvormingsprocessen en dat ze ook toegang hebben tot alle WASH-gerelateerde informatie. De toegang tot informatie kan worden verbeterd door informatie in verschillende formaten aan te bieden, zoals braille, geluidsopnamen of video's met ondertiteling. Verder moeten in de watercomités die gevormd worden om te zorgen voor een goed en eerlijk beheer en verdeling van het beschikbare water vertegenwoordigers zitten van alle verschillende directe belanghebbenden, waaronder vertegenwoordigers van mensen met een beperking. Dit is een goede manier om hen meer te betrekken bij de besluitvorming over de waterbron en alles wat met WASH te maken heeft.

Om ervoor te zorgen dat mensen met een beperking gebruik kunnen maken van WASH-voorzieningen, moeten ze worden ontworpen en gebouwd volgens de principes van universeel ontwerp. Deze principes zorgen ervoor dat de gebouwde voorzieningen gemakkelijk te gebruiken en toegankelijk zijn en dat ze ontworpen zijn om te voldoen aan de behoeften van alle gebruikers, ongeacht leeftijd, beperking en grootte. Dit zijn enkele van de belangrijkste aspecten waarmee rekening moet worden gehouden:

- Mensen met een beperking **kunnen** de WASH-voorzieningen **bereiken en betreden**, ze kunnen **rond** de WASH-voorzieningen **lopen** en ze kunnen de voorzieningen **vrij en onafhankelijk** gebruiken.
- De toegankelijkheid van WASH-voorzieningen heeft betrekking op de **fysieke infrastructuur**, de **bewegwijzering**, de **bijbehorende apparatuur** (zoals pompen, kranen en afvalbakken), de **veiligheids- en beveiligingsmaatregelen** en de manier waarop **informatie** over WASH wordt verstrekt.
- Mensen met een beperking moeten in alle fasen van een WASH-project **worden betrokken en vertegenwoordigd**.

Wilde Ganzen ondersteunt mensen met een beperking in WASH-projecten door middel van verschillende interventies waarbij de projectaanpak en het uiteindelijke beheer van de WASH-voorziening vanaf het begin inclusief is. Zo werken we aan veilige, inclusieve en toegankelijke

WASH-voorzieningen voor iedereen, ook voor mensen met een beperking.

Voorbeeld:

In Oeganda is New Hope for the Deaf begonnen met de bouw van een basisschool voor dove of slechthorende kinderen. Als onderdeel van dit initiatief bouwt de organisatie een waterput op het land van de school om toegang tot schoon en veilig water te garanderen. Deze waterput zal ten goede komen aan meer dan 400 mensen in de omliggende gemeenschap. Het zal niet alleen schoon en veilig water leveren voor de school en de gemeenschap, maar ook een ontmoetingsplaats zijn voor de gemeenschap. Dit zal de interactie tussen dove en slechthorende kinderen en de gemeenschap bevorderen. Op deze manier vergroot dit project niet alleen de toegang tot veilig en schoon water voor de hele gemeenschap, maar versterkt het ook de bewustwording van de gemeenschap ten opzichte van doven en slechthorenden en vermindert het hun uitsluiting uit de gemeenschap.

Verdere bronnen:

Voor meer informatie over de ondersteuning die Wilde Ganzen biedt aan WASH-initiatieven, zie deze whitepaper:

- [Duurzame WASH-projecten](#)

UNICEF Handicap inclusieve WASH-praktijken:

- [Was-en-handicap-richtlijnen-eindnoot.](#)

Factsheet van de Wereldbank over toegankelijke WASH-voorzieningen:

- [Factsheet 1: Toegankelijkheid in de WASH-sector van activiteiten](#)

Bouwen voor iedereen: Een universele ontwerpbenadering:

- [Bouwen voor iedereen: Een universele ontwerpbenadering](#)

De 7 principes van universeel ontwerp:

- [De 7 principes - Universeel voor uitmuntendheid ontwerpcentrum](#)

7.7 Thema: Klimaat & milieu

Klimaatverandering heeft grote gevolgen voor mensen, de samenleving en het milieu. Dit is vooral het geval in lage en middeninkomens landen, waar klimaatverandering een bedreiging vormt voor de bestaansmiddelen van mensen. Dit is een probleem dat de hele samenleving treft, maar vooral gemarginaliseerde groepen, omdat die vaak minder toegang hebben tot strategieën en middelen voor mitigatie en aanpassing. De belemmeringen waarmee mensen met een beperking in het dagelijks leven worden geconfronteerd, worden versterkt door de klimaatverandering. Mensen met een beperking worden geconfronteerd met specifieke uitdagingen en belemmeringen tijdens natuurrampen en in de context van onvrijwillige verhuizing.

Zo zijn systemen voor vroegtijdige waarschuwing en programma's voor rampenparaatheid vaak ontoegankelijk voor mensen met een beperking. Bovendien kan het voor mensen met een beperking moeilijker zijn om zich te verplaatsen in een omgeving die getroffen is door een ramp, waardoor ze geen toegang hebben tot noodhulpdiensten en humanitaire hulp. Hierdoor is het sterftecijfer van mensen met een beperking bij natuurrampen tot vier keer hoger dan het sterftecijfer van mensen zonder beperking. Bovendien hebben mensen met een beperking vaak minder toegang tot informatie en middelen over klimaatverandering. Dit beperkt hun mogelijkheden om de gevolgen van de klimaatverandering te beperken en zich eraan aan te passen.

Wilde Ganzen ondersteunt drie soorten initiatieven met betrekking tot klimaatverandering:

1. Initiatieven die gericht zijn op **het vergroten van de veerkracht van gemeenschappen** met betrekking tot klimaatverandering en op het ondersteunen van gemeenschappen bij het beheeren van de negatieve gevolgen van klimaatverandering. Bijvoorbeeld het verbeteren van de watervoorziening en voedselzekerheid in regio's die getroffen worden door droogte, of het verbeteren van de bescherming van gemeenschappen tegen natuurrampen.
2. Initiatieven gericht op het **vertragen van klimaatverandering**. Bijvoorbeeld herbebossing, de bescherming van biodiversiteit en de implementatie van duurzame energiebronnen, zoals zonnepanelen.
3. Initiatieven die aanpassing aan/vermindering van klimaatverandering niet als hoofddoel hebben, maar **dit wel als onderdeel in het project hebben opgenomen**, zoals het bouwen van een school met zonnepanelen of het gebruik van gerecyclede materialen in bouwprojecten.

Belangrijke aspecten om rekening mee te houden:

- Zorg ervoor dat mensen met een beperking worden betrokken bij en vertegenwoordigd in besluitvormingsprocessen en het ontwerp en de uitvoering van projecten.
- Zorg ervoor dat informatie over klimaatverandering en aanpassings- en/of mitigatiestrategieën toegankelijk is voor mensen met een beperking. Dit betekent bijvoorbeeld informatie aanbieden in verschillende formaten, zoals braille, audioformaten of video's met ondertiteling.
- Zorg ervoor dat mensen met een beperking gelijke toegang hebben tot aanpassings- en mitigatiestrategieën en -middelen. Een project gericht op landbouw zou bijvoorbeeld

verhoogde tuinbedden kunnen aanbieden voor mensen die gebruik maken van een rolstoel, of aangepast landbouwgereedschap.

- Zorg ervoor dat trainingen en workshops over klimaatbestendigheid plaatsvinden op toegankelijke locaties.
- Zorg ervoor dat vroegtijdige waarschuwingssystemen inclusief zijn voor mensen met een beperking. Dit kan worden gedaan door ervoor te zorgen dat vroegtijdige waarschuwingssystemen beschikbaar zijn in toegankelijke formaten, zoals audio-waarschuwingen, grote letters en gemakkelijk te lezen versies.
- Ervoor zorgen dat noodhulp- en humanitaire hulpdiensten inclusief zijn voor mensen met een beperking, bijvoorbeeld door personeel op te leiden over de specifieke uitdagingen en behoeften van mensen met een beperking in noodsituaties en hoe deze het beste kunnen worden aangepakt.

Voorbeeld:

De APDK Rehabilitatiekliniek werkt aan de verbetering van het leven van mensen met een beperking in Kenia. Het doel is om mensen met een beperking in staat te stellen hun lichamelijke beperkingen te overwinnen en te leren om economisch en sociaal zelfstandig te worden en volledig te integreren in hun gemeenschap. De Tudor Creek is een van de drie kreek die uitmondt in de Indische Oceaan. De kreek wordt omringd door mangrovemoerassen, die van groot belang zijn voor het ecosysteem. De kreek en de mangroven ondersteunen het levensonderhoud van de lokale gemeenschappen door mogelijkheden te bieden voor visserij en toerisme. De Tudor kreek en mangroven zijn echter in slechte staat als gevolg van ontbossing, erosie en vervuiling door afval. Daarom is de APDK Rehabilitatiekliniek bezig met het opzetten van een sociale onderneming gericht op het verzamelen van afval van de Tudor-kreek door samen met de gemeenschap opruimdagen te organiseren. Mensen met een beperking zullen het verzamelde afval recyclen en er schoolmaterialen mee maken. Daarnaast geeft het project training aan de lokale gemeenschap over het produceren en verkopen van zonnekokers gemaakt van ingezameld afval om het gebruik van plastic en mangroves om te koken te beperken. Op deze manier wordt de hele gemeenschap betrokken bij het creëren van een schoner milieu en het beschermen van de biodiversiteit!

Verdere bronnen:

Om meer te lezen over het werk van Wilde Ganzen gericht op klimaatverandering, lees deze whitepaper:

- [Whitepaper Focus op klimaatverandering](#)

Factsheet over beperkingen, ontheemding en klimaatverandering:

- <https://www.unhcr.org/sites/default/files/legacy-pdf/60896a274.pdf>

Klimaatactie: Acht manieren om mensen met een beperking erbij te betrekken:

- <https://www.light-for-the-world.org/news/climate-action-eight-ways-to-include-people-with-disabilities/>

7.8 Thema: Voedselzekerheid

Zoals eerder in dit document aan bod kwam, lopen mensen met een beperking een groter risico om in armoede te leven (zie pagina 5). Gemiddeld hebben huishoudens met mensen met een beperking minder financiële middelen. Dit verhoogt hun risico op voedselonzeekerheid. Daarnaast hebben mensen met een beperking te maken met specifieke barrières bij de toegang tot voedsel. Zo kunnen fysieke barrières de toegang tot voedselmarkten bemoeilijken en kan het voor vrouwen met een beperking moeilijker zijn om te trouwen, waardoor ze minder toegang hebben tot land in gezinnen die traditionele landverdelingsmethoden gebruiken. Daarnaast krijgen mensen met een beperking vaak minder land in vergelijking met familieleden zonder beperking.

Het bestrijden van voedselonzeekerheid gaat hand in hand met economische empowerment. Als mensen meer toegang hebben tot financiële middelen, hebben ze meer geld om uit te geven aan voedsel en/of te investeren in middelen om hun eigen voedsel te verbouwen. Daarnaast hebben mensen met een beperking vaak minder toegang tot programma's voor het ontwikkelen van vaardigheden en/of landbouwonderwijs. Het verbeteren van hun toegang tot deze diensten kan hun voedselzekerheid vergroten, omdat ze dan leren hoe ze productiever voedsel kunnen verbouwen. Dit voedsel kan dan worden gebruikt voor consumptie of worden verkocht om een inkomen te verdienen.

Om de toegang tot landbouw voor mensen met een beperking te verbeteren, kunnen landbouwmethoden en -middelen worden gebruikt die rekening houden met mensen met een beperking. Zo kunnen bijvoorbeeld verhoogde tuinbedden of het gebruik van aangepaste zaaimachines en wiedmachines mensen met een beperking ondersteunen bij landbouwactiviteiten. Er zijn veel verschillende manieren waarop landbouwpraktijken kunnen worden aangepast aan iemands beperking. Verder kunnen hulpmiddelen, zoals krukken of brillen, de toegang tot landbouwactiviteiten verbeteren. Tot slot zijn betrokkenheid bij en bewustmaking van de gemeenschap belangrijk om de houding van mensen ten opzichte van mensen met een beperking te veranderen. Dit is vooral belangrijk om de toegang tot land voor mensen met een beperking te verbeteren, wat essentieel is voor de voedselproductie.

Wilde Ganzen ondersteunt mensen met een beperking door middel van voedselzekerheidsprojecten op verschillende manieren, zoals door het ondersteunen van landbouw gerelateerde en veeteeltprojecten. Zo werken we eraan dat iedereen toegang heeft tot veilig en voedzaam voedsel.

Belangrijke aspecten om rekening mee te houden:

- Zorg ervoor dat mensen met een beperking van begin tot eind in het programma worden opgenomen en vertegenwoordigd.
- Focus op het verbeteren van de toegang tot land voor mensen met een beperking.
- Als er een training wordt gegeven, zorg er dan voor dat de training toegankelijk is voor mensen met een beperking. Zorg er bijvoorbeeld voor dat de trainingslocatie toegankelijk is en dat het trainingsmateriaal in meerdere formaten beschikbaar is (bijv. braille of audio-opnames).

- Als er wordt geïnvesteerd in landbouwmiddelen, zorg er dan voor dat deze middelen toegankelijk zijn voor mensen met een beperking of zorg voor aangepaste middelen voor mensen met een beperking.
- Werken aan de betrokkenheid en bewustwording van de gemeenschap om de houding van mensen ten opzichte van mensen met een beperking te veranderen. Dit is vooral belangrijk om de toegang tot land voor mensen met een beperking te verbeteren, wat essentieel is voor de voedselproductie.

Verdere bronnen:

Voor meer informatie over dit onderwerp, zie deze nota over landbouw en voedselzekerheid:

- <https://storage.googleapis.com/wgz-poi-website-production/2025/02/a3b1e199-whitepaper-landbouw-nl.pdf>

Groeiende inclusiviteit voor mensen met een beperking in de landbouw:

- [Groeiende inclusiviteit voor mensen met een beperking in de landbouw](#)

Barrières voor voedselzekerheid overwinnen: Een foto narratief door mensen met een beperking:

- <https://www.enableme.ug/countrys/uganda/pdf-files/overcoming-barriers-to-food-security-2-.pdf>

7.9 Thema: Conflict & Vluchtelingen

Gewapende conflicten verergeren de bestaande barrières voor mensen met een beperking. In een context van gewapend conflict wordt iedereen getroffen. De extra barrières waarmee mensen met een beperking worden geconfronteerd, kunnen het voor hen echter nog moeilijker maken om bescherming te zoeken en toegang te krijgen tot humanitaire hulp en basisvoorzieningen, zoals voedsel, sanitaire voorzieningen en gezondheidszorg. Vluchten voor geweld kan bijvoorbeeld moeilijker zijn voor mensen met een fysieke beperking, vooral wanneer er geen toegang is tot hulpmiddelen zoals rolstoelen. Hierdoor lopen mensen met een beperking een groter risico op verwondingen of de dood in een gewapend conflict. Bovendien leiden gewapende conflicten er ook toe dat meer mensen een beperking ontwikkelen als gevolg van verwondingen door oorlogsgeweld.

Conflicten verergeren stigmatisering en misbruik van mensen met een beperking. Dit leidt tot fysiek en verbaal geweld tegen mensen met een beperking. Stigmatisering kan mensen met een beperking ook de toegang tot humanitaire hulp belemmeren, aangezien stigmatisering leidt tot sociale uitsluiting. In 2019 ontheemde bijvoorbeeld de tropische cycloon Idai duizenden mensen in Mozambique. Mensen zochten hun toevlucht in tijdelijke opvangcentra en hervestigingscentra. Veel mensen met een beperking meldden dat ze geen hulp kregen en dat ze zich onveilig voelden omdat ze werden gepest, gediscrimineerd en uitgelachen vanwege hun beperking. Deze discriminatie gebeurde zowel door andere mensen in de centra als door humanitair personeel. Hierdoor keerden sommige mensen met een beperking kort na de cycloon terug naar huis of gingen helemaal niet naar het centrum.

De moeilijkheden waarmee vluchtelingen geconfronteerd worden als ze in een vluchtelingenkamp leven, worden nog versterkt voor mensen met een beperking. Mensen met een beperking worden vaak geconfronteerd met discriminatie, een verhoogd risico op geweld en meer belemmeringen bij de toegang tot diensten. Vluchtelingen met mentale beperkingen hebben vaak nog minder toegang tot beschikbare diensten dan vluchtelingen met fysieke en zintuiglijke beperkingen, omdat veel mentale beperking onzichtbaar zijn van buitenaf.

Daarom is het belangrijk om in conflictsituaties en ontheemding rekening te houden met de zorgen en prioriteiten van mensen met een beperking. Diensten in vluchtelingenkampen moeten toegankelijk zijn voor mensen met een beperking, zoals noodhulp, onderdak, infrastructuur en WASH-faciliteiten. Om tegemoet te komen aan de behoeften van vluchtelingen met een beperking is het essentieel dat zij worden geïdentificeerd en geregistreerd en dat hun behoeften worden beoordeeld. Daarnaast moet informatie toegankelijk zijn voor mensen met een beperking, bijvoorbeeld door gebruik te maken van gebarentaal en door informatie te verspreiden via zowel video- als audiofragmenten.

Belangrijke factoren om rekening mee te houden:

- Ervoor zorgen dat alle faciliteiten en infrastructuur (in vluchtelingenkampen) toegankelijk zijn voor mensen met een beperking.
- Ervoor zorgen dat humanitaire hulp inclusief is voor mensen met een beperking. Erkennen dat mensen met een beperking andere of extra behoeften kunnen hebben in humanitaire crisissituaties. Ervoor zorgen dat het personeel hierop is getraind en weet hoe deze uitdagingen het best kunnen worden aangepakt.

- Medische kits en noodvoorraden bevatten items die specifiek zijn voor mensen met een beperking, zoals mobiliteitshulpmiddelen, braille-instructies en batterijen voor gehoorapparaten.
- Erkennen dat mensen met een beperking, en in het bijzonder vrouwen en meisjes met een beperking, kwetsbaarder zijn voor (seksueel) geweld in vluchtelingenkampen. Zorgen voor beschermings- en veiligheidsmaatregelen.

Verdere bronnen:

Een rapport gericht op het vergroten van het bewustzijn over beperking en gewapende conflicten en het bieden van juridische en beleidsmatige richtlijnen om de implementatie van de rechten en bescherming van mensen met een beperking die leven in contexten van gewapende conflicten te verbeteren:

- [Academy Briefing 14-interactif.pdf](#)

Een toolkit ontwikkeld door UNICEF over de inclusie van kinderen met een beperking in humanitaire acties:

- [Toolkit voor handicapinclusieve humanitaire actie | UNICEF](#)

Een gids over het werken met mensen met een beperking in gedwongen ontheemding, ontwikkeld door de UNHCR:

- <https://www.refworld.org/policy/opguidance/unhcr/2019/en/112054>

Overzicht van informatie over mensen met een beperking in een context van gedwongen verplaatsing, verstrekt door de UNHCR:

- <https://emergency.unhcr.org/protection/persons-risk/persons-disabilities>

Rapport over de uitdagingen voor mensen met een beperking in de nasleep van de tropische cycloon Idai in Mozambique in 2019. Het rapport bevat ook aanbevelingen over hoe deze uitdagingen in toekomstige humanitaire reacties kunnen worden beperkt:

- [Toegang tot humanitaire hulp voor vrouwen en mannen, meisjes en jongens met een handicap.pdf](#)

[wildeganzenpartners.nl](https://www.wildeganzenpartners.nl)

Wilde Ganzen

Piet Mondriaanlaan 14
3812 GV Amersfoort
+31 33 - 204 5555